F 2688
1920წ.

საქართველოს კომუნისტური პარტია (ბოლშევიკებისა)

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

ხუთშაბათი, 2 სექტემბერი 1920 წ.

რედაქცია და კანტორა მოთავსებულია პასკევიჩის ქ. № 3 მეორე სართულზე. თვიური ხელის მოწერა [illegible] ღირს 150 მან.

ფასი 8 მან.

№ 33 ყოველდღიური ორგანო საქართველოს კომუნისტურ პარტიის ცენტრალურ და თბილისის კომიტეტებისა. № 33

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

მიმართვა

ყველა რევოლიუციონურს და მუშათა ორგანიზაციებს, ყველა მუშათა და გლეხთა მასსების მიმართ.

ამ უკანასკნელ დროს სომხეთში თეთრმა ტერორმა გადალახა ყოველივე შესაძლებლობის საზღვრები და ყვითელი შოვინიზმის მანტიით შემოსილი ის ურცხვათ, ცინიზმით აღსავსე უკაკუნებს აუტანელ შავი რეაქციის კარებს.

სომხეთის დაშნაკცაკანური მთავრობა, მორალურად გაკოტრებული და შერცხვენილი მთელი ქვეყნის მუშათა და გლეხთა მასსების წინაშე, ცოფ-მორეული, მხეცურათ დახვრეტით უსწორდება კომუნიზმის იდეიისთვის თავდადებულთ, რევოლიუციონურათ მებრძოლ გმირებს.

აგვისტოდან ტელეგრაფი იტყობინება, რომ დაშნაკცაკანელთა მთავრობა მხეცური შეუბრალებლობით ხვრეტს რევოლიუციონურ მედროშეებს და კომუნისტური აზრის, სინათლის შემომტანთ. ხვრეტენ იმ აზრის მატარებელთ, რომელიც უნათებს კომუნიზმისაკენ მიმავალ სწორ გზას მთელი ქვეყნის მშრომელთ საერთოდ, ხოლო კერძოთ სომხის და მუსულმან ხალხების მუშათა და გლეხთა მშრომელ მასსებს.

სომხისა და მუსულმან ხალხების ერთმანეთთან დაახლოვება-დაკავშირებაში დაინტერესებულია არა მარტო კომუნისტური პარტია, არამედ ყველა გულწრფელი რევოლიუციონერები. ეს დაახლოვება-დაკავშირება ერთად-ერთი საშუალებაა, რომ თავიდან აცილებულ იქმნას ნაციონალურ-შოვინისტური შუღლი და ამისაგან გამომდინარე, მშრომელი მასსების გაჟლეტა.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის თბილისის კომიტეტი, პატივისცემით იგონებს ამხანაგებს: სტიოპა ალავერდოვის, მუსაელიანის, კარიბჯანიანის და სხვების რევოლიუციონურ ხსოვნას, იმ ამხანაგების, რომლებიც იბრძოდენ კომუნიზმის დიად იდეებისათვის და რომლებიც დაეცნენ რევოლიუციის სამსხვერპლოზე დაშნაკცაკანელთა შავი რეაქციის ჯალათების მურტალი ხელით განგმირულნი. თბილისის კომიტეტი მიმართავს მთელი ქვეყნის ყველა რევოლიუციონურ და მუშათა ორგანიზაციებს, მე 3 ინტერნაციონალის აღმასრულებელ კომიტეტს, ყველა პროფესიონალურ კავშირებს, საქარხნო კომიტეტებს, საქართველოს და სომხეთის მუშათა და გლეხთა მასსებს, ყველა პატიოსან რევოლიუციონერებს, რომლებიც დარაჯათ უდგანან მუშათა კლასის საქმეს და მის რევოლიუციონურ იდეებს.

მოგიწოდებთ ყველას თქვენ ჩვენს ორგანიზაციასთან ერთად პატივი სცეთ დახვრეტილ, დაუვიწყარ ამხანაგების ხსოვნას და ყველამ ერთად მხურვალე ძლევამოსილ გამოძახილში გააერთიანოთ თქვენი გულის წყრომა დაშნაკცაკანელთა მთავრობის შავი რეაქციის, თეთრი ტერორის, დახვრეტის და დევნის წინააღმდეგ, როგორსაც ეს მთავრობა აწარმოებს კომუნისტების და მათ თანამგრძნობთა მოსასპობათ, რომლებიც ყოველთვის ავსებდენ და ეხლაც ავსებენ სომხეთის რევოლიუციონურ მოძრაობის რიგებს.

ერთხმათ მოვითხოვოთ, დაუყოვნებლივ შეწყვეტილ იქმნას ყოველგვარი ტერორი, დევნა. მოვითხოვოთ, გაანთავისუფლონ სომხეთის ციხეებიდან ყველა კომუნისტები და მისი თანამგრძნობი ამხანაგები. მოვითხოვოთ, რომ უზრუნველყოფილ იქმნას პიროვნების ხელშეუხებლობა და დაშნაკელთა მთავრობის ყველა პასუხისმგებელ და არა პასუხისმგებელ ჯალათებისაგან.

გაუმარჯოს მესამე კომუნისტურ ინტერნაციონალს!

გაუმარჯოს მსოფლიო სოციალისტურ რევოლიუციას!

გაუმარჯოს ამიერ კავკასიის რევოლიუციონურ მუშათა და გლეხთა მასსებს.

საქ. კომუნ. პარტიის თბილისის კომიტეტი.

Պրոլետարներ բոլոր երկրների, միացէ՛ք.

ԴԻՄՈՒՄ

Բոլոր յեղափոխական և բանւորական կազմակերպութիւններին և բանւորա-գիւղացիական մասսաներին.

Վերջերս Հայաստանում սպիտակ տեռրորը անցնելով ամէն սահման անխնայ՝ դեղին ազգասիրութեան շիրմայի տակ սև ռէակցիայի դուռն է ծեծում ցինիկաբար։

Ամբողջ աշխարհի բանւորա-գիւղացիական մասսաների առաջ բարոյապէս սնանկացած ու խայտառակուած Հայ Դաշնակցական Կառավարութիւնը գազանային կատաղութեամբ գնդակահարում է Կոմմունիստական գաղափարի քաջարի մարտիկներին։

Օգոստոսի 14-ից սկսած հեռագիրները հաղորդում են Դաշնակցական կառավարութեան ձեռքով կատարած գնդակահարութիւնների մասին։ Գնդակահարում են այն մարդկանց, որոնք յեղափոխական կոմմունիզմի լուսաւոր ջահը և դրօշակը բարձր պահած՝ լուսաւորում են ամբողջ աշխարհի աշխատաւորների և մասնաւորապէս՝ հայ ու մուսուլման ժողովուրդների փրկութեան իսկական ճանապարհը։ Վերջիններիս սերտ միութեան մէջ շահագրգռւած է ոչ միայն Կոմմունիստական Կուսակցութիւնը, այլ և ամէն մի իսկական յեղափոխական և միակ գրաւականն է այդ երկու ժողովուրդների փոխադարձ ոչնչացման առաջն առնելու։

Վրաստանի Կոմմունիստական Կուսակցութեան Թիֆլիսի Կոմիտէն, յարգելով գնդակահարուած կոմմունիստների յիշատակը՝ յանձին Ստ. Ալլահվերդովի, Մուսայելեանի, Ղարիբջանեանի և միւսների որոնք զոհաբերւեցին յեղափոխութեան սեղանի վրայ Դաշնակցական սև ռէակցիայի դահիճների ձեռքով, դիմում է՝ յանուն յեղափոխութեան արդարութեան՝ ամբողջ աշխարհի բոլոր յեղափոխական և բանւորական կազմակերպութիւններին, III Ինտերնացիոնալի Գործադիր Կոմիտէին, Վրաստանի և Հայաստանի բոլոր Պրոֆեսիոնալ Միութիւններին, գործարանային Կոմիտէներին, բանւորա-գիւղացիական մասսաներին նայն բոլոր յեղափոխականներին, որոնք բանւորական դատի և յեղափոխական գաղափարների վրայ պաշտպանն են հանդիսանում,— մեր կազմակերպութեան հետ միասին միահամուռ ու եռանդուն կերպով բողոքել Դաշնակցական կառավարութեան սպիտակ տեռորի, գնդակահարութիւնների և այլ գազանային հալածանքների դէմ, որ սկսել է Հայաստանում կոմմունիստների և նրանց հետևողների ու համակրողների դէմ։

Միաժամանակ, դիմելով [illegible] և պահանջ՝ ընդհանուր [illegible] տեռորը, հալածանքները, [illegible] Հայաստանի [illegible] ձեռք է [illegible] բանտարկուած կոմմունիստներին ու համակրողներին և լիակատար գարանտիա տալ անձի անձեռնմխելիութեան՝ Դաշնակցական կառավարութեան պատասխանատու և անպատասխանատու դահիճների հանդէպ։

Կեցցէ III-րդ Կոմմունիստական Ինտերնացիոնալը.

Կեցցէ Համաշխարհային սոցիալիստական յեղափոխութիւնը.

Կեցցէ Անդրկովկասեան բանւորա-գիւղացիական յեղափոխական մասսան։

Վրաստանի Կոմմունիստական Կուսակցութեան Թիֆլիսի Կոմիտէ։

Пролетарии всех стран, соединяйтес!

ОБРАЩЕНIЕ.

Ко всем революционным и рабочим организациям и рабоче-крестьянским массам.

В последнее время в Армении белый террор переступив все возможные границы под ширмами желтого шовинизма, цинично стучится в дверь черной невыносимой реакции.

Армянское дашнакцаканское правительство морально обанкротившееся и опозорившееся перед рабоче крестьянскими массами всего мира, с гнева, зверски расстреливает отважных поборников революционных великих задач коммунистической идеи.

С 14-го августа телеграмы извещают о зверских расстрелах дашнакцаканским правительством носителей знамен и факела революционной коммунистической мысли, освещающей истинный путь трудящимся всего мира вообще и рабоче-крестьянским массам армяно мусульманских народностей в частности. В тесном сближении последних кровно заинтересована не только коммунистическая партия а так-же все искренние революционеры, в чем единственный залог спасения от националистического позорного истребления низов обеих народностей.

Тифлискии Комитет К. П. Г. почтив революционную память расстреляных комунистов, в лице дорогих товарищей Степы Аллавердова, Мусаеляна, Карибаджаняна и других, павших на алтаре революции от позорной руки палача черной дашнакцаканской реакции, и исходя из революционной правоты борцов за коммунизм, обращается ко всем революционным и рабочим организациям всего мира, к Исполкому 3 го Интернационала, ко всем профессиональным союзам, заводским комитетам, рабоче-крестьянским массам [illegible] Армении, ко всем честным революционерам, стоящим на страже интересов победы революционных идей и рабочаго дела, и призывает всех Вас, с чувством и сознанием революционной правоты дела трудящихся масс всего мира, совместно с нашей организацией почтить революционную память расстреляных незабвенных товарищей и дружно и горячо слить в один мощный голос все протесты против белого террора, расстрелов, подобных зверств, гонений и черной травли желтой реакции, практикуемых дашнакцаканским правительством в Армении, по отношению ко всем коммунистам и сочувствующим им, которые пополняли и честно пополняют ряды революционнаго движения в Армении.

Итак, в один голос требовать немедленнаго прекращения всякаго рода террора, гонений, безоговорочного освобождения всех коммунистов и сочувствующих товарищей, томящихся и голодающих в тюрьмах Армении и полной гарантии неприкосновенности личности, от ответственных и неответственных палачей Дашнакцаканского Правительства.

Да здравствует III Комунистический Итернационал!

Да здравствует Мировая Социалистическая революция!

Да здравствуют Закавказские революционные рабоче крестьянские массы!

Тиф. Комитет Ком. Парт. Грузии.

„მეცნიერულმა სოციალიზმმა გვასწავლა ჩვენ შევიგნოთ ისტორიული განვითარების ობიექტიური კანონები. ადამიანები ქმნიან თავის ისტორიას არა თავისი ნებით, მაგრამ ისინი ქმნიან მას თვითონ. თავის მოქმედებაში პროლეტარიატი დამოკიდებულია ისტორიული განვითარების მიერ მიღწეული [illegible], მაგრამ ისტორიული განვით[illegible] არა პროლეტარი[illegible] არამედ ის არის [illegible] მისი მამოძრავებელი ძალ[illegible] მიზეზი ისე, როგორც პროლეტარიატია მისი ნაყოფი და შედეგი. მისი მოქმედება შემადგენელი ნაწილია ისტორიის. და თუ ჩვენ ისტორიულ განვითარებას ისევე ვერ გადავახტებით, როგორც კაცი თავის ლანდს, ყოველ შემთხვევაში ჩვენ შეგვიძლია დავაჩქაროთ ან შევანელოთ ეს განვითარება".

როზა ლიუქსემბურგი — „Криз[и]с Социал демократии".

მცირე ანტანტა

ანტანტა—ეს ევროპის სახელმწიფოების კავშირია ინგლისის მეთაურობით შემდგარი, რომელსაც მიზნათ ქონდა იმპერიალისტურ ომში გერმანიის დამარცხება. მან მიაღწია მიზანს. მან დაამარცხა გერმანია, გაანადგურა მისი ეკონომიური ძლიერება, მოსპო მისი პოლიტიკური გავლენა და ეს ოდესღაც უძლიერესი სახელმწიფო მისგან დამოკიდებულ უმნიშვნელო სახელმწიფოთ გადააქცია. ამით მან კაპიტალისტური ჩაგვრა-ყვლეფის საერთაშორისო ასპარეზიდან განდევნა საშიშარი მეტოქე და მთელი მსოფლიოს დაპატრონება მოიწადინა.

მაგრამ აქ ანტანტას წინ გადაეღობა გერმანიაზე უფრო საშინელი მტერი — საბჭოთა რუსეთი. ეს არ არის ანტანტის უბრალო მეტოქე, იმავე ჩაგვრა-ყვლეფის სარბიელზე მისი მეცილე და მოქიშპე, ეს თვით ამ სარბიელის, ამ ჩაგვრა-ყვლეფის საფუძვლის მოსისხლე მტერია. ანტანტის სამეურნეო ძლიერების ძირის გამომთხრელი და გამანადგურებელია, საბოლოვოთ მისი მესაფლავეა.

გაჩაღდა მათ შორის სამკვდრო-სასიცოცხლო ომი, რომელიც არ გათავდება, სანამ ერთ-ერთი მებრძოლი სამუდამოთ არ იქნება გასრესილი. ამ ბრძოლაში მონაწილენი ეძებენ მოკავშირეებს და ახალ ახალი ძალებით უტევენ ერთმანეთს. საბჭოთა რუსეთის მხარეზეა თვით ანტანტის სახელმწიფოების პროლეტარიატი, მაგრამ ეს უკანასკნელი თვით ხელფეხ შებოჭილი სავსებით ვერ შემოჭრი[illegible] ბრძოლის ასპარეზზე, ხოლო რამ[illegible] თაც ეს შესაძლებელია სულით და გულით ეხმარება მის მოიმედე მებრძოლ მხარეს. ამ ბოლო დროს საბჭოთა რუსეთმა ანტანტის წინააღმდეგ დასძრა მთელი დამონებული აღმოსავლეთი და მით საფრთხეში ჩააგდო თვით არსებობა ანტანტისა.

ანტანტამ საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ გამოიყენა რუსეთის და მთელი ევროპის კონტრ-რევოლიუციონური ძალები, მაგრამ ყველგან ძლეული და დამარცხებული ის მიადგა უკანასკნელ შესაძლებლობას, რომელზედაც ამყარებს მთელ თავის იმედებს. ის ცდილობს შექმნას რუსეთის განაპირა და მეზობელ პატარა სახელმწიფოებიდან კავშირი და მიუსიოს ის საბჭოთა რუსეთს. რუმინია, უნგრეთი, ჩეხო-სლოვაკია, პოლო[illegible], ლატვია, ფინლიანდია — აი ის პა[illegible] ანტანტა, რომელმაც უნდა განახორც[illegible]ლოს დიდი ანტანტის ჯოჯოხეთური ზრახვები.

საბჭოთა რუსეთი და მისი დამხმარე აღმოსავლეთის მრავალ მილიონიანი საბრძოლველათ გამზადებული ხალხი; დიდი ანტანტა და მისი მონა-მორჩილი,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მისგან დამონებული პატარა სახელმწიფოების პატარა ანტანტა. ასეთია დღეს მებრძოლ მხარეთა ურთიერთობა.

აღმოსავლეთი [illegible] იბრძვის ანტანტის ბრჭყალებიდან განსათავისუფლებლად და საბჭოთა რუსეთში ხედავს საიმედო მოწინავე მებრძოლს, რომლის გამარჯვება მისი გამარჯვებაც არის. ამიტომ ის მთელი ძალღონით უჭერს მასმხარს.

პატარა ანტანტის შემადგენელი სახელმწიფონი ძალით არიან ჩათრეული ამ ომში და საეჭვოა, რომ დიდხანს აიტანონ პატარა ანტანტის წევრობა. საბჭოთა რუსეთის დამარცხება ეს საბოლოოთ მათი სიკვდილია როგორც დამოუკიდებელ სახელმწიფოებისა, რადგანაც მაშინ ხელფეხ შეკრული ჩაუვარდებიან ისინი ქვეყნის მყლაპავ ანტანტის იმპერიალისტებს.

საბჭოთა რუსეთის გამარჯვება ნიშნავს აღმოსავლეთის განთავისუფლებას და თვით პატარა ანტანტის სახელმწიფოთა მდგომარეობის გამტკიცებას. დიდი ანტანტის გამარჯვება ნიშნავს აღმოსავლეთის კიდევ უფრო დაპონებას და თვით პატარა ანტანტის სახელმწიფოთა ყოველივე დამოუკიდებლობის მოსპობას. პირველის გამარჯვებას ბრწყინვალე ხანა მოაქვს კაცობრიობისათვის, ხოლო მეორის გამარჯვება გაამეფებს ქვეყნათ საშინელ წყვდიადს.

ინტერნაციონალის გარშემო.

კომუნისტური ინტერნაციონალის მე-2 კონგრესი პეტერბურგში.

(გაგრძელება იხ. „ახ. კომ." № 32).

ამხ. მარხლევსკის სიტყვა. (პოლონელი)

პოლონელი მუშები და რევოლიუცია.

ამხანაგებო, ნება მიბოძეთ დავასურათო აქ პოლონეთის მდგომარეობა. რუსეთის მუშებმა იციან, რომ პოლონელი [illegible] მუშები 1905 [illegible] [illegible]ტრეთა რიცხვში იყ[illegible] [illegible]ხედავათ იმისა, რომ პო[illegible] [illegible]მწიფოს განთავისუფლე[illegible] [illegible]თავისუფლების, მართალია, [illegible], ვინაიდან ეს სახელმწიფო [illegible]რალი იყო ანტანტის ხელში, მიუხედავათ იმისა, რომ იმ უღლის გადაგდება, რომელიც ედო კისერზე პოლონეთის ხალხს, რევოლიუციის საქმე იყო. პოლონელმა მუშებმა ვერ მოახერხეს ესარგებლათ გარემოებათა ამ იღბლიანი შეწყობით. საქმე იმაშია, რომ ევროპის ომმა, იმპერიალისტურმა ომმა გაჰფანტა პოლონეთის პროლეტარიატი სხვა და სხვა ქვეყნებში: ასი ათასობით პოლონელი მუშის [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] მხოლოდ წვრილ-ბურჟუაზიული წრეები, შესძლეს დაეპყროთ ძალა-უფლება და შემდეგ ანტანტის დახმარებით მოეწყოთ დიდი ძალები საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ.

თეთრი ტერორი.

პოლონეთის კომუნისტებმა პირველ მომენტიდანვე დაიწყეს ბრძოლა ამ დანაშაულობის წინააღმდეგ, და დიდი სისხლი დაუჯდათ მათ ეს. თქვენ იცით, რომ რუსეთზე გამოლაშქრება დაიწყო საზიზღარ, ვერაგულ პოლონელ ჟანდარმების მიერ წითელი ჯვრის იმ მისიის მკვლელობით, რომლის სათავეში იდგა საუკეთესოზე საუკეთესო ჩვენი ამხანაგი ვესელოვსკი. თქვენ წაკითხული გაქვთ, რომ იმ სისაძაგლეს, რომელსაც ჩადიან პოლონეთში კომუნისტების წინააღმდეგ, ბადალი აქვს მხოლოთ ჰუნგრეთში. თქვენ იცით, რომ იქ ამჟამად ბურჟუაზიასთან ერთად თარეშობენ ჩვენი სოციალ-გამცემლებიც,--გამცემლებიც,--დაშინსკის კომპანიით,—რომლებიც, თუ გინდათ, რუს მენშევიკებზე და გერმანელ შეიდემანელებზე უფრო წმინდა არიან.

პოლონეთის რევოლიუცია ახლოა.

მაგრამ დადგა საათი, როდესაც პოლონეთის პროლეტარიატმა გამოფხიზლება იწყო, როდესაც ის იმპერიალისტური ბურუსი რომელშიც გახვეული იყო პოლონეთის მუშათა კლასის ნაწილი, მოსპობილია, და ახლა როდესაც ძლევამოსილი წითელი არმია წინ მიიწევს, როდესაც ის ეხმარება დაანარცხოს ის ძალა, რომელიც ბატონობდა აქამდის პოლონეთში, ჩვენ გვაქვს მტკიცე რწმენა, რომ პოლონეთის რევოლიუციის საქმე ჩქარა წავა წინ.

პანების პოლონეთს დაეხმარება საერთაშორისო ბურჟუაზია

მაგრამ, ამხანაგებო, დავიმახსოვროთ რომ ჩვენ ვაკეთებთ ძნელ საქმეს, დავიმახსოვროთ, რომ ლორდ კერზონის იმ ვერაგულ აქტში, რომლის უარყოფა მოუხდა საბჭოთა მთავრობას, ცოტაოდენი მაინც არის მუქარის ნიშნები. ჩვენ ვიცით, რომ ინგლისის და საფრანგეთის ჯარები თეთრგვარდიელთა პოლონეთის დასახმარებლათ პოლონეთის რევოლიუციის და რუსეთის საბჭოთა რესპუბლიკის წინააღმდეგ შეიძლება არ დაიძრებიან, მაგრამ ჩვენი მტრები შეეცდებიან შემოგვასიონ რუმინელების არმია, და შეიძლება გამოგზავნონ ჩვენს წინააღმდეგ იმათ, რომლებიც უკვე მოუწყო მათ ბ. ნოსკემ. შეიძლება ასი ათასი გერმანელი მოხალისე წავიდეს ფრონტზე, რომ რომ ჩაახრშოს რევოლიუციონური პოლონეთი და საბჭოთა რუსეთი.

[illegible] უნდა დაეხმაროს პოლონეთის [illegible]

და ამტომ ამხანაგებო, მე-3 ინ[illegible]ნაციონალის კონგრესმა უნდა დაიმახსოვროს, თუ რითი გვინდა ვნსხვავდებოდეთ მე-2 ინტერნაციონალისაგან და ვიყოთ ინტერნაციონალი არა სიტყვის, არამედ საქმის თქვენი ვალდებულებაა დაგვეხმაროთ ახლა, რათა დავაბოლოოთ ჩქარა ეს წყეული ომი, და მაშინ, მე ამაში ეჭვი არ შემდის, ჩვენს წინააღმდეგ გამოლაშქრებული ბურჟუაზიის ჯარები, დაათავებენ სწორეთ იმათ, რითიც ათავებდა აქამდის ყოველი არმია, რომელიც განიცდიდა აქამდე დამარცხებას. როდესაც რუსეთის, გერმანიის და ავსტრიის არმიები განიცდიდენ დამარცხებას. [illegible] [illegible] [illegible] სასწაულებს საბჭოთა რესპუბლიკა. მაგრამ ამ ბრძოლისათვის, ამ საქმისთვის კიდევ მოგვიხდება ჩვენ მძიმე ბრძოლის წარმოება. ჩვენ პოლონეთის კომუნისტები, გეფიცებით თქვენ, არ დავთმობთ, და ვთხოულობთ თქვენს დახმარებას, ამხანაგებო.

ზინოვიევი: კონგრესს აზრათ აქვს ერთ დიდმნიშვნელოვან საკითხის შესახებ გამოვიდეს პოლიტიკურ მანიფესტით. მე სიტყვას ვაძლევ ახლა ამის შესახებ გერმანიის კომუნისტების დელეგატს ამხ. ლევის

ამხ. ლევის სიტყვა.

ევროპის პროლეტარიატი უნდა დაეხმაროს რუსეთის პროლეტარიატს.

ამხ. სერატიმ ალგზნებულ სიტყვებით ეს. ეს არის გადმოგვიშალა ის გრძნობები, რომლებითაც აღსავსეა ევროპის და მთელი მსოფლიოს პროლეტარიატი რუსეთის არმიისადმი. თქვენ ამ სიტყვებზე მხურვალე მოწონებით უპასუხეთ, და უნდა ვსთქვა, მე მაკვირვებს ის, რომ თქვენ სულ კიდევ მხურვალეთ იწონებთ, როდესაც გელაპარაკებიან ევროპის პროლეტარიატის გრძნობებზე, ვინაიდან ეს გრძნობები რუსეთის რევოლიუციის და წითელი არმიის მიმართ დიდი ხანაა რაც ერთი და იგივეა. და მაინც, მიუხედავათ ყველა ამ გრძნობებისა, ევროპის და გერმანიის პროლეტარიატმა თავის დროზე ბრესტ-ლიტოვსკის ზავის დაღი დაასვა რუსეთს, და გერმანიის პროლეტარიატმა გადაიარა ბალტიის მხარე და ჩააქრო რევოლიუცია უკრაინაში და სამხრეთ რუსეთში. მაგრამ ახლა დაჰკრა საათმა გერმანიის და ევროპის პროლეტარიატისათვის, როდესაც იმათ უნდა გვაჩვენონ, რომ შესწევთ ძალ-ღონე, სიმპატიის ყველა გრძნობების გარეშე, დაეხმარონ რუსეთის რევოლიუციას ყველა შესაძლებელი საშუალებებით.

პოლონეთში შეეტაკება ერთმანეთს მსოფლიო კომუნიზმი და მსოფლიო იმპერიალიზმი.

სწორეთ ამ ჟამათ რუსეთის ჯარები სულ უფრო უახლო[illegible] პოლონეთში, პირველათ შახვდება რუსეთის ჯარები პირისპირ ევროპის იმპერიალიზმს, ისინი, რომლებსაც ამარცხებდა აქამდის ეს ჯარები,—დენიკინი, იუდენიჩი და კოლჩაკი,—უმნიშვნელო ხელქვეითები იყვენ მისი მხოლოდ. ახლა კი პოლონეთის გარშემო შემოკრბა ევროპის იმპერიალიზმი, ვინაიდან პოლონეთი არ არის ანტანტის უბრალო მოსამსახურე საერთოდ, მრამედ ის არის ევროპის იმპერიალიზმის მოწინავე რაზმი. აქ მოხდება ძალების გაზომვა, და აქ ევროპის პროლეტარიატმა უნდა დაგვანახოს, თუ რამდენათ აქვს შეგნებული მას და ძალ-ღონე შესწევს დაამხოს პოლონეთში არა მარტო პოლონეთის ბურჟუაზია, არამედ ევროპის კაპიტალიზმიც. ამ მოსაზრებით მე წინადადებას ვაძლევ აქედან, საითკენაც მოპყრობილია მთელი მსოფლიოს პროლეტარიატის ყურადღება, მივიღოთ შემდეგი მოწოდება: (კითხულობს მოწოდებას ყველა ქვეყნის პროლეტარიატისადმი.)

ყველა ქვეყნის პროლეტარებს და პროლეტარ-ქალებს.

კომუნისტური ინტერნაციონალის მეორე მსოფლიო კონგრესი იკრიბება იმ დროს, როდესაც რუსეთის მუშათა და გლეხთა ძლიერი მუშტი ემხობა თეთრგვარდიელთა პოლონეთს, კაპიტალისტურ მსოფლიო რეაქციის სიმაგრე. აღსრულდა ის, რაც ასე მხურვალეთ სწადდათ მთელი მსოფლიოს ყველა რევოლიუციონურ მუშებს და მუშა-ქალებს. რუსეთის მუშები და გლეხები ისეთივე მძლავრად გაექანენ პოლონეთის ათახსირებულ თეთრი გვარდიის წინააღ[illegible] როგორათაც ალდგენ, რომ დაეთრგუნათ [illegible] რევოლიუცია იუდენიჩის, კოლჩაკის და დენიკინის ჯარები. პოლონეთის კაპიტალისტებმა და მემამულეებმა უარყვეს საბჭოთა რუსეთის სამართლიანი საზავო წინადადება იმ იმედით, რომ მსოფლიო კაპიტალი დაეხმარებოდა მათ და სრული დარწმუნებული იყვნენ იმაში, რომ საბჭოთა რუსეთს არ ჰქონდა გამოელეოდა კონტრ-რევოლიუციასთან ბრძოლაში. მათ მიუ[illegible] საბჭოთა რუსეთს თავისი ჯარები. [illegible] [illegible] მათი თავზარდაცემული ჯარები გარბიან უკრაინის და ბელორუსის იქით და საბჭოთა რუსეთის ჯარები ერეკებიან და ფეხდაფეხ დევნიან მათ.

მსოფლიო კაპიტალის ყაჩაღები—პოლონელი მემამულეები და კაპიტალისტები—გაჰკივიან ახლა: „პოლონეთი დიდ განსაცდელში". ისინი მიმართავენ ახლა ყველა ქვეყნის წარმომადგენლებს, სასწრაფო დახმარება გაუწიონ პოლონეთს, რათა ევროპის კულტურა არ დაიღუპოს რუსეთის რევოლიუციის ბარბაროსების წყალობით.

ჩვენ ვიცით, რომ ინგლისის მთავრობამ შეაიარაღა პოლონეთი საბჭოთა რუსეთზე თავდასხმელათ. ინგლისის მთავრობა, სხვა მოკავშირეებთან ერთად არ გაუპირდა პოლონეთს, დაეწყო საბჭოთა რუსეთთან საზავო მოლაპარაკება ლონდონში, როდესაც 3 აპრილს ასეთი წინადადებით მიმართა საბჭ. რუსეთმა პოლონეთს. ახლა ჩვენ ვხედავთ, რომ კაპიტალისტური ინგლისი მოკავშირეებთან ერთად ემუქრება საბჭოთა რუსეთს საერთო თავდასხმით, თუ რომ ის არ ჩამოაგდებს დროებითი ზავს პოლონეთთან.

მსოფლიო კაპიტალის ბატონ-პატრონები, რომლებიც ისე ათამაშებენ ხალხების ბედს, როგორც ჭანდრაკის „პაიკებს", გამოდიან ეხლა პოლონეთის დამოუკიდებლობის დამცველად.

საფრანგეთის მთავრობა ჯერ კიდევ 1917 წელს თანახმა იყო პოლონეთი ეცნო[illegible] სცემოდა რუსეთის მეფის მთავრობას, თუ რომ რუსეთი უდავოთ სცნობდა საფრანგეთის იმპერიალიზმისთვის მდინარე რეინის მარცხენა ნაპირს. ინგლისის მთავრობამ ამ ომის დროს ბევრჯელ განუცხადა თავისი აგენტების საშუალებით გერმანიის მთავრობას, რომ ის პოლონეთს აძლევს ცენტრალურ სახელმწიფოებს, თუ რომ გერმანიის იმპერიალიზმი დასტოვებს ბელგიას, საიდანაც გერმანია დიდ საფრთხეს წარმოადგენდა ინგლისისათვის. და, ყველა ეს კაცის ხორცით მოვაჭრენი ყვირიან ახლა, რომ საბჭოთა რუსეთი უმუქრება პოლონეთის დამოუკიდებლობას. ამითი სურთ მოამ[illegible] საზოგადოებრივი აზრი, რომ ახალი შეტევა დაიწყონ რუსეთის მუშების და გლეხების წინააღმდეგ.

ყველა ქვეყნის მუშებო! მუშა-ქალებო! ჩვენ არ გვპირდება, რომ თქვენ განვიმარტოთ—საბჭოთა რუსეთს არავითარი დაპყრობითი მიზნები არ ამოქმედებს პოლონეთის ხალხის მიმართ. საბჭოთა რუსეთი თავგამოდებით იცავდა პოლონეთის დამოუკიდებლობას პოლონელ ხალხის ჯალათების—გოფმანის და ბეზელერის წინაშე ბრესტლიტოვსკში. საბჭოთა რუსეთი მზათ იყო ზავი ჩამოეგო თვით პოლონეთის კაპიტალისტებთან. ზავის მისაღწევათ საბჭოთა რუსეთი, არამც თუ სცნობდა პოლონეთის დამოუკიდებლობას არამედ პოლონეთს აძლევდა კიდეც საზღვრებზე ფართო მაზრებს. საბჭოთა რუსეთის რაზმებში არიან ათასობით საუკეთესო პოლონელი მებრძოლები. ათეული წლების საერთო ბრძოლის გამო, საბჭოთა რუსეთი ძლიერ მჭიდროთ არის დაკავშირებული პოლონეთის მუშებთან. საბჭოთა რუსეთისათვის პოლონეთის ხალხის თვით გამორკვევა—ეს წმინდა და ხელშეუხლებელი უფლება არის, და რომ, თუნდაც ერთი პოლონელი ჯარის კაცი არ იცავდეს პოლონეთს, პოლონეთის მიწა მაინც დარჩებოდა პოლონეთს ხალხის საკუთრებათ, და პოლონეთის ხალხი თვით იქნებოდა თავისი-თავის ბატონ-პატრონი.

მაგრამ, სანამ პოლონეთის ბატონ-პატრონი არის კაპიტალისტურ ავანტიურისტების და მემამულეთა ხროვა, რომლებმაც ქვეყანა ჩაითრიეს ბოროტ-ავანტიურისტულ ომში, სანამ ანტანტის კაპიტალისტები იარაღს აწვდიან პოლონეთს, მანამ საბჭოთა რუსეთი იმყოფება თავდაცვითი ომის მდგომარეობაში. თუ [illegible] საბჭოთა რუსეთი მისცემს პოლონელ თეთრგვარდიელებს სულის მოთქმის დროს, თუ რომ საბჭოთა რუსეთი მისცემს საშუალებას თეთრგვარდიელებს, აღადგინონ თავისი დამარცხებული ჯარი და შეაიარაღონ ის ანტანტის დახმარებით, იმ შემთხვევაში რუსეთი იძულებული იქნება ხვალვე მოსწყვიტოს სამუშაოს ასი-ათასობით საუკეთესო ქვეყნის შვილები და გააგზავნოს ისინი ფრონტზე [illegible] [illegible] მუშებო და მუშა-ქალებო!

თუ რომ მთელი ქვეყნის კაპიტალისტურ წუპაკები გაჰკივიან ახლა პოლონეთის დამოუკიდებლობის საფრთხეზე, იმიტომ, რომ ახალი თავდასხმა მოაწყონ რუსეთზე, ამ შემთხვევაში გახსოვდეთ ერთი: მონათმფლობელები ცახცახებენ, რომ მათი ბატონობის, მათი მსოფლიო რეაქციის, გაყვლეფის და დამონების ერთი ბოძთაგანი უკვე ინგრევა. მათ ეშინიათ, თუ რომ საბჭოთა ჯარების იერიშებმა გაანადგურა თეთრგვარდიელთა პოლონეთი, თუ რომ პოლონეთის მუშებმა აიღეს ხელში სახელმწიფო ძალა-უფლება, ამ შემთხვევაში, გერმანიის, ავსტრიის, საფრანგეთის და იტალიის მუშებისათვის ადვილი იქნება თავისი მყვლეფელების ბრჭყალებისაგან განთავისუფლება, რომ ამას მოყვება ინგლისის და ამერიკის მუშების განთავისუფლებაც. დიახ, კაპიტალისტურ წუპაკებმა ისისინონ იმაზე, რომ საფრთხე მოელის პოლონეთის დამოუკიდებლობას. ამას იმიტომ შვებიან, რომ ეშინიათ, თქვენი დამონება, თქვენი დაბეჩავება, მუშებო და მუშა-ქალებო არ შეიცვალოს კაპიტალისტურ ბორკილებისგან განთავისუფლებით. ამიტომ ყველა ქვეყნის პროლეტარების ამოცანაა მთელ ძალღონით ხელი შეუშალონ ინგლისის, საფრანგეთის, იტალიის და ამერიკის მთავრობებს, რომ რაიმე დახმარება არ გაუწიონ პოლონელ თეთრგვარდიელებს.

შეთანხმების (ანტანტის) სახელმწიფოთა პროლეტარებო! თქვენი მთავრობები წინანდებურათ შეგიყვანთ თქვენ შეცდომაში: ისინი როგორც აქამდის შვებოდენ, დაიწყებენ იმის რწმუნებას, რომ ისინი არ ეხმარებიან პოლონეთს. თქვენი მოვალეობაა დარაჯათ იდგეთ ყველა ნავთსადგურებში, ყველა საზღვრებზე, რომ არც ერთი გემი სურსათით და იარაღით დატვირთული არ გაიგზავნოს პოლონეთში. დადეგით დარაჯათ! ნუ მოსტყუვდებით იმით, რომ გეტყვიან ვითომდა სხვაგან იგზავნება სურსათი და იარაღი. მათ შეუძლიათ მოხვეული გზით გაგზავნონ პოლონეთში, სადაც მთავრობები და კერძო კაპიტალისტები ანგარიშს არ უწევენ თქვენს პროტესტებს, იქ იმოქმედეთ ძალით, [illegible] ფიცვებით და არავითარ შემთხვევ[illegible] არ დაეხმაროთ პოლონეთის მემამულე[illegible] და კაპიტალისტებს ამოჟლიტონ თქვ[illegible] ძმები.

გერმანიის პროლეტარებო! როდეს[illegible] დაცემათ თეთრგვარდიელთა პოლონე[illegible] მაშინ შეთანხმების სახელმწიფოთა ([illegible]ტანტის) კაპიტალისტები, გერმანიის [illegible] ნერლებთან და კაპიტალისტებთან შე[illegible] როვებენ დაქირავებულ ჯარს და ეს მრ[illegible] ვალრიცხოვანი ჯარი გასჭყლეტს გერ[illegible] ნიის პროლეტარიატს, რომ გერმანია [illegible] დააქციონ საბჭოთა რუსეთის წინააღ[illegible] დეგ საბრძოლველ ბაზათ. ანტანტის [illegible] პიტალისტები არ შეჩერდებიან იმის [illegible] ნაშე, რომ გერმანია აქციონ ნანგრევ[illegible] ბათ და იქ მოაწყონ საბჭოთა რუსეთთ[illegible] და საბჭოთა პოლონეთთან საბრძოლვ[illegible] ლი მოწინავე სადარაჯო.

გერმანიის მუშებო და მუშა ქალ[illegible] დაჰკრა საათმა, როდესაც შეგიძლი[illegible] თქვენ შეასრულოთ საქმით ის, რა[illegible] ათასჯერ დაგვპირდით მანიფესტაციებ[illegible] დროს—დადგეთ თქვენი რუსი ძმებ[illegible] მხარეზე და მათთან ერთად იბრძოლო[illegible] თქვენი განთავისუფლებისთვის.

ნუ დაუშვებთ, რომ ვინმემ ისარგე[illegible] ლოს გერმანიის ტერიტორიით და და[illegible] მარება აღმოუჩინოს თეთრგვარდიელ[illegible] ბის პოლონეთს. ნუ დაუშვებთ, რ[illegible] ვინმემ დაქირავებული მოხალისეები შ[illegible] კრიბოს. სასტიკი თვალყური ადევნე[illegible] ყველა მატარებლებს, რომლებიც მიდი[illegible] აღმოსავლეთისკენ. სასტიკი თვალყურ[illegible] ადევნეთ ყველაფერს, რაც ხდება და[illegible] ციგში, და ყველაფერი ქენით, რაც პ[illegible] რობებმა გიკარნახონ. არც ერთი [illegible] ნი, არც ერთი გემი არ უნდა წა[illegible] გერმანიიდან პოლონეთში.

პროლეტარებო ყველა დანარჩენ ქვე[illegible] ნებისა!

გახსოვდეთ ამ ჟამათ თეთრგვარდიელ[illegible] თა პოლონეთი. ახლანდელი საათის ამ[illegible] ცანაა, კისერი მოვუგრიხოთ ამ მტერს.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა!

გახსოვდეთ, რომ არ უნდა წაბლეგი[illegible] ახლა გამცემელ და მერყევ მუშათა ბ[illegible] ლადების ანკესზე, არ უნდა დაუჯერო[illegible] [illegible] [illegible] გაუკეთოთ პოლონეთს, უნდა მოიკრიფო[illegible] ყველა ძალები, რომ საქმით გამოხატო[illegible] მსოფლიო პროლეტარიატის სოლიდ[illegible] რობა საბჭოთა რუსეთთან.

მუშებო და მუშა ქალებო! თქვენ[illegible] სოლიდარობა საბჭოთა რუსეთთან არ[illegible] იმავე დროს სოლიდარობა პოლონე[illegible] პროლეტარებთან. პოლონეთის პროლ[illegible] ტარიატი განუწყვეტლივ იბრძოდა კ[illegible] მუნისტურ პარტიის ხელმძღვანელობ[illegible] საბჭოთა რუსეთთან ომის წინააღმდ[illegible] და პოლონეთის ციხეები ავსებულია ჩ[illegible] ნი პოლნელი ძმებით—პოლონეთის კ[illegible] მუნისტებით. პოლონელ თეთრგვა[illegible] დიელების დამარცხება უდიდეს სი[illegible] რულს იწვევს პოლონელ მუშების გუ[illegible] ში. გაფიცვის ტალღები პოლონეთ[illegible] სულ უფრო მაღლა იწევა, პოლონ[illegible] მუშები ცდილობენ გამოიყენონ მყვლ[illegible] ფელების დამარცხება, რომ უკანასკ[illegible] ლი ლახვარი ჩასცენ გაბრაზებულ კ[illegible] სიურ მტერს, რომ შეერთდენ რუსე[illegible] მუშებთან განთავისუფლებისათვის სა[illegible] ძოლველათ. პოლონეთის ბლოკადა [illegible] ლონელ მუშების განმანთავისუფლებ[illegible] ბრძოლის შეწყობით,—ეს გზაა პოლო[illegible] თის განთავისუფლებისა იმ ჯაჭვებისაგ[illegible] რომლებითაც მიბმულია ის პარიჟის [illegible] ლონდონის გამარჯვებულ კაპიტალის[illegible] ბის ეტლზე, გზაა იმისი, რომ ის გახ[illegible] პოლონელ მუშების და გლეხების და[illegible] უკიდებელ რესპუბლიკათ.

კომუნისტური ინტერნაციონალის [illegible] [illegible] მსოფლიო კონგრესი მოუწოდ[illegible] თქვენ: გამოდით ქუჩაზე და დაანა[illegible] თქვენს მთავრობებს, რომ არ დაუშ[illegible] რაიმე დახმარება აღმოუჩინოს ვი[illegible] თეთრგვარდიელთა პოლონეთს, არ [illegible] შვებით ჩაერიოს ვინმემ საბჭოთა რ[illegible] თის საქმეებში. შესწყვიტეთ ყოველგ[illegible] მუშაობა, შეაჩერეთ ყოველგვარი მო[illegible] ობა, თუ კი დაინახავთ რომ ყველა [illegible] ნის კაპიტალისტების ხროვა, მიუხედ[illegible] თქვენი პროტესტებისა, ამზადებს [illegible] შეტევას საბჭოთა რუსეთის წინააღმ[illegible] არ გაუშვათ არც ერთი გემი, არც [illegible] მატარებელი პოლონეთში, დაანახეთ, [illegible] პროლეტარიატის სოლიდარობა [illegible] ბობს საქმით და არა მარტო სიტყვ[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გაუმარჯოს საბჭოთა რუსეთს! გაუმარჯოს რუსეთის მუშების და გლეხების წითელ არმიას! ძირს თეთრგვარდიელთა პოლონეთი! გაუმარჯოს საბჭოთა პოლონეთს!"

— ეს არის ის საქმე, რომლისკენაც მოვუწოდებთ ჩვენ ყველა ქვეყნის პროლეტარებს და რუსეთს იმაზე აქვს დამყარებული იმედი, რომ ყველანი შეასრულებენ თავიანთ მოვალეობას.

შემდეგ კენჭს უყრიან ოთხივე მისალმებს, რომლებიც მიღებულ იქნა.

კომუნისტური ინტერნაციონალის მე 2 მსოფლიო კონგრესის პირველი სხდომა ცხადდება დახურულად.

(შემდეგი იქნება).

ბიულეტენი პრესბიუროსი

რ. ს. ფ. ს. რ. წარმომადგენლობისა საქართველოში.

საუბარი ამხ. ტროცკისთან

მოსკოვი, 15 აგვ. გაზ. „იზვესტიაში" მოყვანილია საუბარი ამხ. ტროცკისთან რუსეთ-პოლონეთის საზავო მოლაპარაკების შესახებ, სადაც სხვა დაწვრილებითი ცნობებიც არის:

„22 ივლისს პოლონეთის მთავრობამ და სარდლობამ რადიოთი წინადადებით მოგვმართა შეგვეწყვიტა სამხედრო მოქმედება და დაგვეწყო საზავო მოლაპარაკება საბოლაო ზავის ჩამოსაგდებათ, ამასთან აღნიშნავდენ, რომ პასუხს ელოდებიან 30 ივლისამდის. რადგან ჩვენ არ გვსურდა ომის გაგრძელება, ჩვენ არ დაუცადეთ პოლონელების მიერ მოცემულ 8 დღის ვადას საპასუხოთ და უპასუხეთ თანხმობით დაუყოვნებლივ დაგვეწყო საზავო მოლაპარაკება. ჩვენ დელეგაციის შესახვედრი ადგილიც დაუსახელეთ—ბრესტ-ბარანოვიჩის შარა-გზა, სწორედ ის ადგილი, რომელიც სურდა თვით პოლონეთის მთავრობას. მასთან ერთად ჩვენ გავეცით განკარგულება პოლონეთის დელეგატების მისაღებათ. პოლონეთის დელეგატები მართლაც მოვიდენ დანიშნულ დროს, (ოც-და-ათი ივლისს) მაგრამ ქონდათ რწმუნება მხოლოდ თავისი სარდლობისაგან და არა პოლონეთის მთავრობისაგან. მასთან მათ ქონდათ რწმუნება მოლაპარაკება ეწარმოებია მხოლოდ დროებითი ზავზე, მიუხედავათ იმისა, რომ ჩვენ განცხადებებში არა ერთხელ იყო აღნიშნული, რომ ჩვენ თანახმა ვართ არა მარტო დროებითი ზავის ჩამოგდებაზე, არამედ მუდმივ ზავზედაც. ამაზე ჩვენ პირველი რადიოთი ვაცნობეთ პოლონეთის მთავრობას. ჩვენ ვხელმძღვანელობდით იმ სურვილით, რომ მალე ჩამოგვეგდო ზავი და ჩვენმა სამხედრო სარდლობამ მოსთხოვა პოლონეთის დელეგატებს ახალი რწმუნება, ამავე დროს აღნიშა, რომ ის დაკმაყოფილდება იმითაც, თუ რომ პოლონეთის დელეგატები ამ რწმუნებას რადიოთი მიიღებენ. ყოველ შემთხვევაში ჩვენი სურვილი იყო მოლაპარაკების დაწყება არ დაგვიანებულიყო 4 აგვისტოს მეტი. მიუხედავათ ამისა პოლონეთის დელეგატებმა დასტოვეს ჩვენი ტერიტორია და დაბრუნდენ ვარშავში, პოლონეთის მთავრობა 6 აგვისტომდის გაჩუმებული იყო.

მხოლოდ 6 აგვისტოს მოსკოვში მიღებულ იქნა ძლიერ დამახინჯებულ სახით პოლონეთის მთავრობის რადიო, რომლითაც ძლივს-ღა მიხვდებოდით, რომ პოლონეთის მთავრობა მზათ იყო გამოეგზავნა თავისი დელეგატები. 7 აგვისტოს უფრო გარკვეული პასუხი მიიღო ჩვენმა მთავრობამ, რაზედაც არა თუ თანხმობა შეუთვალა პოლონეთის მთავრობას, არამედ დანიშნა დელეგატების შესახვედრათ უახლოესი დრო—9 აგვისტო. მაგრამ ჩვენგან გაგზავნილი დელეგატები ტყვილა იცდიდენ პირველ და მეორე დღეს. 11 აგვისტოს საგარეო საქმეთა მინისტრ საპეგისაგან მივიღეთ რადიო, სადაც მინისტრი აცხადებდა, რომ ჩვენი თანხმობა პოლონეთის მთავრობამ შეიტყო მხოლოდ ჩვენი წარმომადგენლების მიერ, რომ მას 5 აგვისტოს რადიოზე არავითარი პასუხი არ ქიუღია საბჭოთა მთავრობიდან.

მასთან ერთად საპეგი იტყობინებოდა, რომ 11 აგვისტოს იგზავნება დელეგატებიო. საპეგის განცხადება სინამდვილეს არ შეესაბამება: ერთი, რომ საგარეო საქმეთა კომისარიატში არის ვარშავის რადიო-სადგურის ნიერ დამოწმებული ქაღალდი, რომ მას თავის დროზე მიუღია ჩვენი რადიო, სადაც დელეგატების შესახვედრი დღეთ დანიშნული იყო 9 აგვისტო.

მეორეთ—პოლონელ აფიცერმა, რომელიც ჩვენს დელეგატებს შეხვდა ფრონტზე, სთქვა, რომ მას აქვს ცნობა, პოლონეთის დელეგატები ამ საათში უნდა მოვიდენო. ეს ოფიცერი სედლეცშიც წავიდა იმის გამოსარკვევათ თუ სად იმყოფებოდა პოლ. დელეგაცია. დაბრუნდა 9 აგვ. ღამის პირველ საათზე და სთქვა, რომ მან ვერ შესძლო გაეგო, თუ სად იმყოფება დელეგაცია და ითხოვდა და გვეცადა დილამდის.

პოლონეთის ასეთ ქცევას ამხ. ტროცკი სთვლის საფრანგეთის საქმეთ.

დანგრეულ ადგილების აღდგენა.

მოსკოვი, 29 აგვ. ჯანმთელობის კომისარიატმა გამოიმუშავა პროექტი იმ ადგილების აღსადგენათ, რომელიც ომის მიერ იქნა დანგრეული. ახალი სოფლები სამაგალითო იქნება მთელი რუსეთისათვის.

პერმის გუბერნიაში.

მოსკოვი, 21 აგვ. პერმის გუბერნიაში აღდგენილია კოლჩაკის მიერ დანგრეული 155 მოსახლე.

ტრანსპორტი.

მოსკოვი, 29 აგვ. აღდგენილია პირდაპირი მიმოსვლა მატარებლებით: პეტროგრად—რიბინსკი და პეტროგრად—პლოცკი.

კოოპერატორების გასამართლება.

მოსკოვი, 1 სექტ. 30 აგვისტოს ქსენოფონტოვის თავმჯდომარეობით უმაღლეს ტრიბუნალში ირჩეოდა კოოპერატორების საქმე. საბრალმდებლო სკამზე სხედან ცნობილი კოოპერატორები: კორობოვი, ლავრუხინი, კუზნეცოვი, ორი კერენსკის დროინდელი მინისტრები—ნიკიტინი და გვოზდოვი, აგრეთვე მთელი რიგი ცენტრ. სექციის და ცენტრ. კავშირის რწმუნებულები, ყველა ამათ ბრალათ ედებათ განზრახ ისეთი მოქმედება, რომ ხელს შეუშლიდა მუშათა და გლეხთა მთავრობის ეკონომიურ პოლიტიკის ცხოვრებაში გატარებას, რაც მოამზადებდა ნიადაგს დენიკინისა და იუდენიჩისათვის. კარობოვის, კუზნეცოვის, ლავრუხინის ჩვენებიდან სჩანს, რომ ყველა ისინი ძველი გამგეობის გულს წარმოადგენდენ ცენტრალურ კავშირში. ისინი არ ეკარებოდენ იმ წევრებს, რომელთაც ნიშნავდა მთავრობა. ამ საქმეში ბრალდებულნი არიან 19 კაცამდის. საზოგადო ბრალმდებლათ გამოვიდა ამხ. კრილენკო.

პროლეტკულტის კონფერენცია

მოსკოვი 1 სექტ. სრულიად რუსეთის პროლეტკულტის მეორე კონფერენცია გადიდო 1920 წლის 5 ოქტომბრისათვის.

„ზავს ეკიდებიან

მოსკოვი, 1 სექტ. ვრანგელის დესანტის ლიკვიდაციის შესახებ „პრავდა" სწერს: „ადამიანი რომ ილრჩვება ხავსსაც კი წაავლებს ხელსო", ასეთი ხავსი არის ბარონი ვრანგელი დასაღუპავათ განწირულ რუსეთის კონტრევოლიუციისათვის. ვრანგელს დაეხმარა ის გარემოება, რომ საბჭოთა მთავრობამ დიდხანს ვერ მიაქცია მას ყურადღება.

თავის-თავად ყირიმის ხაზი იყო სუსტი, რომ მის წინააღმდეგ საჭირო ყოფილიყო რაიმე სერიოზულ ძალაზე დაყრდნობა. ვრანგელმა სცადა ყუბანის აჯანყება და ამ მიზნით გადმოსხა მან სამს ადგილას დესანტი. მაგრამ აქაც დამარცხება მთელის ამ დესანტების ასეთი იოლი ლიკვიდაცია (მოსპობა) იმის მომასწავებელია, რომ საბოლოოთ ესპობა ვრანგელს და მის ირგვლივ თავმოყრილ კონტრ-რევოლიუციას ყოველივე იმედი, რომ ააჯანყონ ყაზახობა ის ყრუთ ისმენს ვრანგელის აგიტაციას. დესანტის დამარცხება უსპობს ვრანგელის მომხრეებს ყოველივე იმედებს. არ უნდა მივსცეთ წელი გაიმაგროს ყირიმის ქვემძრომმა. ჩვენ უნდა გავანადგუროთ თეთრგვარდიელთა ბანდები. ამისთვის არ უნდა დავკმაყოფილდეთ [illegible] წეულ გამარჯვებებით, არ უნდა გამოვათ მხედველობიდან ყირიმის ფრონტი. ეს ფრონტი უნდა შევავსოთ მოხალისე ამხანაგებით. უნდა მოვახდინოთ პარტიული და პროფესიონალური ამხანაგების მობილიზაცია.

ვრანგელის წინააღმდეგ.

მოსკოვი, 29 აგვ. მთელ რიგ ქალაქებიდან იგზავნებიან ვრანგელის ფრონტზე პასუხმგებელი კომუნისტ ამხანაგები. მოხალისეთა ჩაწერამ ყოველივე მოლოდინს გადააჭარბა. სულიერი განწყობილება ძლიერია. ამხანაგებმა იციან, რომ თუმცა ღა ვრანგელს დიდი დამარცხება ვაგემეთ, მაგრამ ის ჯერ კიდევ არ არის განადგურებული. ის ცოცხალია და არ შეიძლება საშუალება მივსცეთ, ყირიმის ავანტიურისტს წელში გასწორდეს. იმ უნდა მოვსპოთ.

ბავშვთა დაცვა.

კავკავი, 1 სექტემბ. ოლქის აღმასრულებელ კომიტეტმა დაადგინა შეადგეს ბავშვთა დაცვის საბჭო, სადაც შევლენ სხვა და სხვა დარგის წარმომადგენლები, პროფესიონალურ კავშირების და რ. კ. პარტიის წარმომადგენელნი.

სკოლების რეფორმა.

კავკავი, 1 სექტ. სახალხო განათლების კომისარიატმა დაადგინა, გააუქმოს რეალური სასწავლებლები, გიმნაზიები და პირველ დაწყებითი სასწავლებლები. მათ ნაცვლათ იხსნება 54 პირველი საფეხურის და 18 მეორე საფეხურის სკოლები.

საბჭოთა ადერბაიჯანის სტუდენტების მდგომარეობა.

ბაქო, 30 აგვ. განათლების სახალხო კომისარიატმა გამოიმუშავა დეკრეტი, რომლითაც განზრახულია მიეცეს ბაქოს ყველა სტუდენტებს ფულით დახმარების გარდა, წითელ არმიელის სრული ულუფა. მიღებულია ზომები უნივერსიტეტის სახელმძღვანელოების შევსება განახლებისათვის. ამავე დროს შემოღებული იქნება სტუდენტებისთვის სავალდებულო სწავლა. პრაქტიკულ მეცადინეობაზე დაშვებული იქნებიან მხოლოდ ნამდვილათ კარგათ მომზადებული სტუდენტები, მიუხედავათ მათ მოწმობებისა. სტუდენტების მეცადინეობაზე დანიშნული იქნება კონტროლი, თუ რომელიმე ვერ შეასრულებს დანიშნულ სავალდებულო მინიმუმს, ისინი გაგზავნილი იქნებიან სამხედრო სამსახურში, ან თავის სასამსახურო ადგილას.

უკანასკნელი ცნობები

31 აგვ. ოპერატიული სამხედრო რადიო ცნობა.

მოსკოვი, 1 სექტ. პოლონეთის ფრონტი. ბელოვეჟის ულრან ტყეებთან, მტრის ცდა შეტევაზე გადმოსულიყო, უშედეგოთ დარჩა.

მოწინააღმდეგე ცდილობდა მდ. ბუგზე რამდენიმე ადგილას შემოეტია, მაგრამ ჩვენ გადავრეკეთ ისინი სადგურ დუბენკასკენ; ბრძოლა გრძელდება.

გრუბეშოვის სამხრეთით გრძელდება ბრძოლები.

ბრესტ-ლიტოვსკის რაიონში მოწინააღმდეგის განმეორებული მკაცრი შეტევები მოვიგერიეთ.

ვრანგელის დესანტი გავანადგურეთ.

ეკატერინოდარი, 31 აგვ. ყუბანის მხარეში გადმოსხმულ ვრანგელის დესანტს ჩვენ სასიკვდილო ლახვარი ჩავეცით. ფაქტიურათ დესანტი აღარ არსებობს. მისი დარჩენილი უმნიშვნელო ნაწილები იმალებიან ლაქაშნრაში.

ამხ. ტროცკიმ მიიღო შემდეგი ცნობა გაერთიანებულ რაზმის უფროსის კავტიუხისაგან:

„გაცნობებთ, რომ 28 აგვისტოს მე ჩემდამი რწმუნებული რაზმით სტანიცა №№-ზედ ორი ვერსის მოშორებით მოვემზადეთ შეტევისათვის. გათენებისას შეუტიეთ ამ სტანიცაზე და ქუჩებში მკაცრი ბრძოლების შემდეგ ავიღეთ კიდეც. სტანიცაში ხელთ ვიგდეთ ულაგაის მთავარი შტაბი და რამოდენიმე სხვა შტაბები, ბევრი ოფიცრები და ათასი ტყვე. ავჩხეთ სამი გენერალი. ჩვენ დავკარგეთ მოკლული და დაჭრილი არა უმეტეს 20 კაცისა. ხელთ ვიგდეთ ბევრი სამხედრო მოწყობილობა, ჯავშნიანი საბარგო ავტომობილი, სატეხნიკო ქონება და მრავალი დოვლათ. ამის გამო ამხ. ტროცკი სწერს: „ეს ძლიერ ძვირფასი გამარჯვებაა. ვრანგელის დესანტს უკვე დაესვა ჯვარი. ვრანგელის იმედები, რომ ააჯანყებდა ყუბანს და შემდეგ ჩრდილო-ეთ-კავკასიას, ერთხელ და სამუდამოთ დასაფლავებულია. თუ კიდევ ვრანგელი იფიქრებდა ამგვარ რაიმეს, ის უფრო სამწუხაროთ დამთავრდებოდა, რადგან იმის შემდეგ, რაც მოხდა, არც ერთი ყუბანელი ყაზახი, თუნდაც უკიდურესი შავრაზმელი, აღარ დაიჯერებს ყირიმის ბატონის გამარჯვებას. ვრანგელის ფრონტი მიმწყვდეულია ყირიმის ყურეში".

დეპეშები

(ს. დ. ს.)

მოსკოვი სექტემბრის 1. აგვისტოს 31 ბელოვეჟთან მტერი შეტევაზე გადმოსვლას ეპირებოდა, მაგრამ მოვიგერიეთ. მტერი ზოგიერთ ადგილას მდინარე ბუგზე გადასვლას ფიქრობდა. მტერს აქაც უკან დავახევინეთ დაბა უბენკამდი. ბრძოლები გრძელდება. ბრძოლებია გრუბეშოვის ქვევიდან ბრესტ ლიტოვსკის რაიონში, მტრის ცდა შეტევაზე გადმოსვლისა მოვიგერიეთ. ლვოვის რაიონში მოვიგერიეთ მტრის ცხარე იერიშები.

ლონდონისა და პარიზის და განსაკუთრებით კი პარიზის სამხედრო წრეები შიშს გამოსთქვამენ იმის გამო, რომ შესაძლებელია სამხედრო ბედი ისევ პოლონეთის წინააღმდეგ მიბრუნდეს, ბურჟუაზიული და კაპიტალისტური პრესა პოლონეთის ფრონტზე სამხედრო დახმარების სასწრაფოთ გაგზავნას მოითხოვენ. კოპენჰაგენში შემდგარმა ლითონზე მომუშავეთა საერთაშორისო კონგრესმა, რომლისაც 11 ქვეყნიდან დელეგატები დაესწრო, მიიღო რეზოლიუცია; ხელი შეუშალონ ახალი ომის დაწყების ყოველ გვარ ცდას.

მოსკოვი, აგვისტოს 31. აგვისტოს 30 **ვოლკოვიტის რაიონში**, ბელოსტოკის სამხრეთ-აღმოსავლეთით 15 ვერსზე ჩვენ დავიკავეთ მთელი რიგი სოფლებისა.

ბრესტლიტოვსკის რაიონში ადგილობრივ ხასიათის ბრძოლებია.

ვლადიმირ ვოლინის რაიონში ჩვენ დავიკავეთ ქალაქი ბელოვეჟი და მისი ჩრდილოეთით სოფლები. ხელთ ვიგდეთ 3 ზარბაზანი და წამოვიყვანეთ ტყვეები.

ლვოვისა და პერემიშლის რაიონში თავგანწირული ბრძოლებია.

ორეხოვის რაიონში ბრძოლები ჩვენს სასარგებლოთ სწარმოებს.

შენიშვნები

ბედნიერი თუ უბედური ქალაქი?

გუშინ წინ საქ. დეპეშათა სააგენტომ ქვეყანა გაახარა ასეთი ცხელ-ცხელი ცნობებით ქ. ბათუმის შესახებ:

„ქალაქის სანიტარული მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად ქალაქი დაყოფილია 9 უბნათ. ყოველ უბანს ექიმის მეთაურობით განსაკუთრებული რაზმი ემსახურება. ეს რაზმები თავის რაიონში მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარებას აღმოუჩენენ". რაშია საქმე?—გააჭყეტს თვალებს გაოცებული მკითხველი. ცხრა უბანში ცალ-ცალკე „განსაკუთრებული რაზმი", რომელიც ექიმის მეთაურობით მცხოვრებთ უფასო დახმარებას აღმოუჩენენ! ნუ თუ ბ. კედიას ათასეულის ნაწილებია? მართალია, ესეც უფასოთ უწევს დახმარებას ყველა ქალაქების და სოფლების უბნების მცხოვრებთ, მარა მარტო ბათუმში ცხრა განყოფილება განსაკუთრებული რაზმის—ეს რაღაც წარმოუდგენელი რამ არის ჩვენშიაც კი, იტყვის მკითხველი. დაწყნარდით მოქალაქე მკითხველო, აქ სანიტარულ რაზმზეა ლაპარაკი, მარა საქ. დეპეშათა სააგენტოს თანამშრომლები ალბად ძილში თუ ღვიძილში ბ. კედიას რაზმით ბოდავენ და მიტომაც მოსვლიათ ასეთი ენის ბორძიკი.

მარა, რით დაიმსახურა ასეთი ბედნიერება ბათუმმა, რომ მის სანიტარულ კეთილდღეობას განსაკუთრებით თავს დასტრიალებს ცხრა რაზმი და ცხრა ექიმი, რომელნიც ნაგავის და სხვა უწმინდურების გაზიდვის მაგიერ და კარბოლის სიმჟავის მოშხურების მაგიერ მცხოვრებთ უფასოთ უექიმებენ? ნუ თუ მარტო იმის გამო რომ ბათუმს მფარველ ანგელოზათ ბ. ბენია ჩხიკვიშვილი მოვლინებია, რომელიც დიდი მოყვარული სანიტარიის? საჭიროებს კი, მისი წვერების პატრონი...

მარა ეს კიდევ რა! დაუგდეთ ყური ენაწყლიან სააგენტოს:

„გადამდებ სნეულობასთან ბრძოლის სათავეში მდგომმა პროფესორმა შიროკოგოროვმა მოიარა მთელი ბათომის მიდამოები ქობულეთამდი და გამოარკვია, რომ გადამდებ სენით ქალაქ გარედ ავად არავინ არ გამხდარა" (!!!)

მართლა და რა ბედნიერია ბათომი: სამი წელიწადია საქართველოს მუსრს ავლებს ხან ისპანკა, ხან ნაირნაირი (თანაირი მაინც) ტიფი, ზოგან ხუნაგი, ზოგან ყვლჭირვება და მუცელა, მარა საქართვ. უნივერსიტეტის „პროფესორიც" კი არ გაკარებია არსად და არავის თვით თბილისი, სადაც გადამდები სნება-ჭირი და მათ შორის ხოლერაც უქნობ ხესავით მუდამ ამწვანებულია, ექიმ მეუნარგიას ამარაა მიტოვებული, ბათომისთვის კი სახელგანთქმული ბაქტერიოლოგი პროფესორია მოწვეული (ის ამას წინეთ ბაქოდან გამოიწერეს), მარა ასე გასინჯეთ ბოლოს და ბოლოს არც კი ყოფილა საჭირო არა თუ პროფესორის გამოწერა, ზედმეტი ყოფილა „რო[illegible] ფერშლის" კამანდიროვ[illegible] თვით პროფ[illegible] ნია ქალაქ[illegible] არც ტიფია[illegible] არც [illegible]ასი და არც სხ. ეს ქალაქ[illegible] გარედ, ხოლო თვით ქალაქში რა აღმოაჩინა, ამაზე სააგენტო არას გვატყობინებს.

მაშ რით დაიმსახურა ბათომმა ასეთი ყურადღება?—შურიანობით იკითხავს დანარჩენი საქართველოს მოქალაქეები? რით, და ისეთი უბედურებით, რომელსაც ნუ მოასწროს მიწის და ზეცის ძალებმა არც ერთი ჩვენგანი. აი რას ვკითხულობთ გაზ. „კლდე"-ს ბათომელ კორესპონდენტის ქრონიკაში (№ 59):

„ბ-ნი ექიმი ელიავა დიდის პათოსით ასრულებს საოლქო ექიმის თანამდებობას, მაგრამ შავ ჭირს (ჩუმას) ვერაფერს უხერხებს". აი რა უბედურება დასტეხია თავს ინგლისელ იმპერიალისტების თავ მოშორებულ ბათომს! აი რისთვის გამოუწერიათ პროფ. შიროკოგოროვი და კარგიც უქნიათ, რამდენათაც ჩვენ გვესმის ეს საშინელი ხენი, ჟამი შემცირებულა. მარა განა კმარა მარტო პროფესორების გამოყვანა ამ საშინელ მტერთან საბრძოლველ ასპარეზზე? სადაა ხალხი, სადაა მისი თავდარიგი და შეგნებულათ სამზადისი მტრის შესახვედრათ, თუ კი მან საუბედუროთ გადმოლახა ბათომის საზღვრები? ამ შემთხვევაშიაც, როგორც მზე წყლის წვეთში გამოსჭვივის მმართველი პარტიის „დიდი პოლიტიკის" წარმოების სურვილი ოჯახური წესით, თითქოს მათი დედულ-მამული იყოს საქართველო.

რაც უნდა მოსისხლე მტერი იყოთ მენშევიკების, შავი ჭირის შემოტანას ბათომში მათ ვერ დააბრალებთ. ამ საშინელ სენის გაჩენა ბათომში იციან ყველა სახელმწიფოებმა, არ იცის მხოლოდ საქართველოს ხალხმა, რომლებსაც პირველ რიგში ემუქრება ეს დაუპატიჟებელი ჯოჯოხეთური სენი. არ იცის, ვინაიდან „კლდე"-ს ორიოდე სტრიქონი ამ სენის გამო ვის გასწვდებოდა, ხოლო „ერთობა" და სააგენტო ისეთი ქარაგმებით უვლიან, რომ ვერავინ გაიგებს თუ რა უბედურება დატყდომიათ თავს ბათომის მოსახლეობას, რომლის მოზიარე სულ ადვილად შეიძლება გახდეს მთელი მხარე, თუ კი მას მისი გამძლეობი აკვანში არ[illegible] ვებე.

სოფელი და მიწის მუშა

შიმშილობა სენაკის მაზრაში.

სენაკის მაზრაში შიმშილობამ უმაღლეს წერტილს მიაღწია: ღარიბ ხალხს არ დარჩენია შინაური საქონელი, ფრინველი, ავეჯეულობა, გაყიდეს სახლიც, მიწაც (შინაურულად). მერე ვინ იყიდა ყველა ესენი? სპეკულიანტებმა, ვაჭრებმა და სოფლის შეძლებულმა გლეხმა. (7 დესეტინა, რომელიც დატოვებული აქვს, მემამულეს, პატრონი არ ამუშავებს, სანახევროდ აქვს გაცემული გლეხებზე და ღარიბები მუშაობენ; ყანებს

მუშაობენ ერთი კოთხო სიმინდზე (კოთხო ერთი მეექვსედია ფუთისა). და თავიანთი ყანა კი გაუთოხნელი და გაფუჭებულია.

ღარიბი ხალხს არა აქვს ფული, არა არა აქვს სიმინდი, კულაკეები, წურბელ-სპეკულიანტები არც ფულს და არც სიმინდს არ ასესხებენ, ერობა ხომ უგულოდ ვერ იკარიებს და თუ სადმე ფული იშოვა ღარიბმა ხალხმა—პირველ რიგში მაინც სპეკულიანტებს აძლევს, ვიდრე ერობას. მე ჩემი თვალით ვნახე, რომ ერობის თავმჯდომარემ სპეკულიანტს სიმინდი მისცა და ღარიბი კი დაამწყვდია საღამომდის—ბოლოს უთხრა, რომ სიმინდი არ არისო. მილიციის უფროსები კი ხშირ ხშირად ახდენენ რეკვიზიციას; ჯერ თვითონ დაირიგებენ, შემდეგ მილიციონერებს მისცემენ, ყოფილ—თავად-აზნაურებს და ვაჭარ სპეკულიანტებს მიართმევენ.

გლეხი შორიდან თვალ-ცრემლიანი დაჰყურებს ყველაფერს ამას. გვხვდება ასეთი მაგალითებიც: მილიციის უფროსები ეუბნებიან: კნიაზს, კნეინას მიართვით სიმინდი, რამდენი გნებავსთ ბატონო?—ინებეთ—თქვენ რად შეწუხდით—გამოგიგზავნიდით გლეხებს და მოგართმევდათ.

ახალი მოსავალი.

შიმშილობას ცოტა ხელი შეუშალა ახალმა მოსავალმა. ეზოებში ზოგიერთს აქვს ადრე დათესილი სიმინდი და ხალხმა დაიწყო ჭყინტი სიმინდის მოხარშვა და ჭამა, ახმობენ მზეზე.

ახალი მოსავალი, რომელიც ხალხისათვის მომავალში მაინც იმედია, არც ისე სახარბიელოა, ვინაიდან ბოლო დროს გვალვამ ერთობ შეაფერხა ყანები, მაგრამ მაინც შარშანდელზე უკეთესია. ვენახი ნაკლებია—ხილი—ცოტაა. ინტენსიური მეურნეობისათვის ნიადაგი მზად არის, მაგრამ ამ დარგში ცოტა კეთდება, მიზეზი—ყველასათვის ნათლია. ღარიბი-ღატაკი ხალხი მაინც განსაცდელშია. მას შიმშილის გარდა ბევრი რამ აქვს ოჯახში მოთხოვნილება. ამისათვის ის კრიზის განიცდის და ახალ სიმინდს ახმობს მზეზე და მიაქვს ბაზარში გასაყიდლათ. ჯერ ასეთი მოქმედება ღარიბი ხალხისა არავის გაუგონია. აგვისტო და ახალი სიმინდის გაყიდვა?? ამას ყიდულობს მდიდრები. მოგეხსენებათ ნედლი ჭყინტი სიმინდიდან ორი ფუთიდან გამოდის ერთი ფუთი. ორი სამი თვის შემდეგ ხალხი ისევ მშიერი იქნება; ვინაიდან მას გამოაცლიან ხელიდან სრულიად თავისუფლათ სარჩოს სპეკულიანტები. აი თავისუფალი ვაჭრობაც.

სიტიტვლე.

ხალხი ტიტველია, რაც ქონდა დაიხა და ახალს ვერ ყიდულობს—აკეთებენ იმერულ შალს, მაგრამ მატყლიც გაძვირდა და ხალხი პირ-ღია რჩება. საგებ-სახურავი არაა, შველა არსაიდან არის—სპეკულიანტებს მოაქვს და ხალხს ტყავს აძრობს. ვერც კოოპერატივებმა და ვერც ერობებმა ვერ გამოიჩინეს უნარი დახმარებოდენ ხალხს, სდუმან—თვითონ უზრუნველ-ყოფილნი არიან,—ხალხი შიმშილობს, ტიტველია—„გაჩერდით“ უპასუხებენ.

ადმინისტრაცია.

ადმინისტრაციაში გამეფებულია ბიუროკრატიზმი: ადმინისტრაციასთან, რომ მიხვალთ უნდა გეცვას კარგი ტანისამოსი, ქუდი შორიდან უნდა მოიხადო, ბატონო—ბატონოს ხსენებით უნდა მიმართო. ადმინისტრაციაში ყოფილი თავად-აზნაურებია—გლეხებისათვის მათრახებია, დაცინვა-ლანძღვა და სხვა. მექრთამეობა უმაღლეს წერტილს აღწევს. ხალხი აღშფოთებულია, მაგრამ მათრახების ეშინია...

სასამართლო.

სასამართლო არსებობს მდიდარ-სპეკულიანტ-ვაჭრებისთვის—გლეხი ყველგან აბუჩათ არის აგდებულ და მისთვის ყურსაც არ იბერტყავენ.

ყველაფერი ერთი მუჭა ყოფილ-თავად აზნაურებისათვის, არაფერი მშრომელი გლეხისათვის. სამართალი პირველისთვის, უსამართლობა გლეხისათვის, თავაზიანი მოქცევა პირველისათვის, მათრახები-გლეხისთვის, შიმშილობა სიტიტვლე გლეხობისათვის, ყოფილ თავად-აზნაურებისათვის განცხრომა ფუფუნება და სხვ.

სწავლა-განათლება პირველისათვის—სიბნელე-გლეხისათვის.

ყოველ-მხრივ კრიზისი იზრდება სენაკის მაზრაში. 1917 წ. კონტრევოლიუციონურად, რეაქციონურად გამოცხადებული კომ. პარტია იზრდება. მშრომელი ხალხის თანაგრძნობა აქეთკენაა. რეპრესიები საშინელია, მაგრამ მაინც წინ მიდის მშრომელი ხალხი.

მომავალი მშრომელი ხალხისაა.

ნ. პალინი

საზღვარგარეთ

მიწის მუშათა გაფიცვები შვეციაში.

შვეციის გაზეთების ცნობით ვსტმანლანდიაში (დასავლეთ შვეციაში) დაიწყო სასოფლო სამეურნეო მუშების გაფიცვა.

ლატვიაში.

სასოფლო-სამეურნეო მუშების საგაფიცვო მოძრაობა სამხრეთ ლატვიის გრაბინის, გაზენპოდის, გოლდინგენის მაზრებში გრძელდება. მუშების მოთხოვნილებაა: საშუალოთ რვა საათის სამუშაო დღის გატარება, სამუშაო ქირის მომატება.

პარტიული ცხოვრება.

პროტესტი

30 აგვისტოს მოხდა მე-13 იაჩეიკის წევრთა კრება. კრებაზე სომხეთში ჩვენი ამხანაგების დახვრეტის შესახებ მოხსენება გააკეთა საქ. კომ. პარტ. თფილისის კომიტეტის წარმომადგენელმა. სომხეთის მთავრობის ჯალათებს მხეცურათ დაუხოციათ ჩვენი საუკეთესო ამხანაგ—კომუნისტები. ისინი, ვითომდა, ერთი ციხიდან ხელფეხ შებორკილნი მიყავდათ მეორე ციხეში. გზაზე ყველანი დახოცეს. დახოცილთა შორის არიან ცნობილნი, თავდადებული ამხანაგები როგორც მაგალითად: ალავერდოვი, მუსაელიანი, კარიბჯანიანი.

იაჩეიკის წევრთა კრებამ დაადგინა სასტიკი გულის წყრომა გამოეცხადოს სომხეთის დაშნაკელთა მთავრობას ასეთ მოქმედებისათვის. დეე, იცოდენ სომხეთის მთავრობამ და მისმა დაქირავებულმა ჯალათებმა, რომ ახლო მომავალში აღსდგებიან მკვდრეთით სომხეთის მუშები და გლეხები და აღმართავენ ინტერნაციონალის წითელ დროშას. წითელი დროშით მოვლენ დაღუპულ ამხანაგების საფლავზე და ვარდ ყვავილებით მოფენენ მას.

23 აგვისტოს შესდგა საქართველოს კომუნ. პარტ. ქუთაისის კომიტეტის სხდომა. დღის წესრიგში იყო შემდეგი საკითხები:

1. პრეზიდიუმის არჩევა.
2. სამუშაო გეგმა.
3. მიმდინარე კითხვები.

პრეზიდიუმში არჩეული იქნა სამი პირი. სამუშაო გეგმის შესახებ სხდომამ დაადგინა მიღებული იქნას იაჩეიკური სისტემა. გარდა ძველი იაჩეიკებისა შესდგეს ახალი იაჩეიკები და გაორკეცებული ენერგიით გაგრძელდეს მუშაობა.

დ. მ.

ქუთაისი.

16 აგვისტოს შესდგა ქ. ქუთაისის ძირითადი იაჩეიკების საერთო კრება დროებითი კომიტეტის ინიციატორობით. კრებაზე გამოცხადებულ ამხანაგების რიცხვის რაოდენობით, კრება კანონიერათ იქნა ცნობილი.

კრება ირჩევს თავმჯდომარეს, მდივანს და იმუშავებს წესრიგს კრებისას:

1) მოხსენება ყოფილი დროებითი ქუთ. კომიტეტის მუშაობაზე დღიდან ლეგალიზაციისა, და დამატებითი მოხსენება საგუბკომის წევრისა, საერთოთ საქ. კომ. პარტიის იდეური და პრაქტიკული მუშაობის შესახებ. 2) ქუთ. კომიტეტის ახალი არჩევნები, და 3) მიმდინარე კითხვები.

მთელი კრების შემადგენლობამ გულ დასმით მოისმინა მოხსენებები. შეკითხვების და აზრთა გაცვლა გამოცვლის შემდეგ კრება შეუდგა ახალი კომიტეტის არჩევნებს. ქალ. ქუთ. კომუნისტური კომიტეტში არჩეულ იქნა 7 ამხ. მუდმივ წევრებათ, და 2 მათი კანდიდატები. ქუთ. კომ. უწევს იდეური ხელმძღვანელობას მახლობელ თემებში კომუნისტური ორგანიზაციებს, საიდანაც მათი კანონიერი წარმომადგენლები დაესწრებიან ქუთ. კომ. სხდომებს.

კრების თავმჯ. ვ. კ—ლი.

მუშათა ცხოვრება.

ჩვენში.

მთავარი სახელოსნოები და თფილისის დეპო.

27 აგვისტოს დილით ჯერ კიდევ 7-დი საათი არ იყო, რომ ხალხი ჯგუფ-ჯგუფათ იკრიბებოდა, ეს ხთებოდა ყველა განყოფილებებში. რომელი მუშისთვისაც უნდა შეგეკითხათ თუ რაშია საქმე, ყველა ერთ და იმავე პასუხს იძლეოდა: გვეყოფა ნაგვის ჭამა! შარშან გვაჭმევდენ ცხენის ნაგავს. და ეს მეორდება ეხლაცო. ყველა ამაზე ლაპარაკობდა. ჩაერიენ ამაში ზოგიერთი სექციის წევრები და აძლევდენ წინადადებას მუშებს: თუ დაგიწუნიათ პური და კიდევ გითქვამთ პურის უვარგისობაზე რაიმე, აი კარები, იქეთ მიბრძანდებითო. 2 საათზე შესდგა ცეხის ორგანიზაციების სექციის და კავშირის წევრთა თანადასწრებით კრება.

მოხსენებას აკეთებს მანჯგალაძე (კავშირის წევრი)—ამხანაგებო, პური არ ვარგა, თივიანია, ცომიაო და სხვა, გაიძახით თქვენ; კიდევ კარგი ულუფას 1-გირ. ვღებულობთ, მგონი მალე იქნება $1/2$ გ., ვინაიდან პური არ არის. მეორეც არა გვაქვს საცერი, რომ გავცრათ პური და არ იყოს თივა ნარევი. ამას გარდა, გლეხები პურს არ გვაძლევენ; ჩვენმა აგენტებმა ხორბალი იყიდეს და გაცვალეს ერბოზე, ყველზე და სხვ. არც ერთი აგენტი არ გამოვადგაო.

როდესაც მუშები შეეკითხა: ყარაიაზი ხომ ჩვენებმა დაამუშავეს და რატომ ხთება, რომ ჩვენ ჩვენს დემოკრ. სახელმწ. რკინის გზელებმა პური ჩვენთვის ვერ მოვიტანეთ და ამავე დროს კი კერძო ვაჭარი ვაგონებით იწერს და მოაქვს აქ, იმით ტკბება ბურჟუაზია და ჩვენ კი მშივრები ვართ, მან უპასუხა: ეს, ამხანაგებო, არის დეზორგანიზაცია. სწორეთ ასე საკითხს აყენებენ ბალშევიკები, თუ იქნება, ყველასო, თვარადა არავისო; ეს სწორი გზა არ არის. შეკითხვა: კიდევ მიზეზი რაა იმის, რომ ჩვენ ნიკოლოზის დროს გვქონდა უპირატესობა და დღეს უკანასკნელნიც აღარ ვართ. ჩვენთვის არაა პური, არაა შეშა, არაა ტანი, არაა ფეხი. და ამავე დროს გვერდზე მდგომნი კი პურით, ფულით, სასმელ-საჭმელით და სხვ. არიან უზრუნველ ყოფილი! ეს რა მიზეზია? როდესაც ჩვენ უნდა ვიყოთ კმაყოფილნი და არა ისინი, რომლებიც სიმაძღრისაგან ველარც დადიან, ეძებენ სადღაც გრილ-გრილ ადგილებს და სხვა პასუხი აბა როგორ გინდათ, იმათია ქონება და როგორც უნდათ ისე მოიხმარებენო.

ორ ნახევარი საათი გაგრძელთა ამ ფარგლებში ლაპარაკი, მოწინაღმდეგენი ბევრი იყო მაგრამ, როდესაც ეს, ისედაც დამშეული ხალხი ფეხზე ველარ დგებოდა და დაჩქარებით შინ წასვლას გამოიძახთენ ძლივს: კმარა შეწუხდეს ამაზე კამათიო,—სწორედ მაშინ, როდესაც მისი ბედ იღბალი წყდებოდა.

გამოიტანეს რეზოლიუცია, 1) მოეთხოვოს მთავრობას უმაღლეს ორგანოს საშუალებით იშოვოს საცერი, და პური იქნეს გაცრილი, 2) იზრუნონ შეშისათვის, 3) მოიტანონ კოოპერატივებმა იაფ ფასიანი საქონელი, რომ ჩვენც შევსძლოთ მათი ყიდვა.

ამაზე იყო დამატება (რომელიც უარ ყვეს), გამოეცხადოს მთავრობას ჩვენის სახელით თუ აქ ამ დღეებში კიდევ ასეთი ცომი და ნეხვიანი პური გვექნება და არ იზრუნებენ შეშაზე, ფართალზედა სხვა, მივიღებთ უკანასკნელ ზომებს. ეს უარყოფილია, მანჯგალაძემ დაამატა: ეთხოვოს მთავრობას ფართალზე ნიხრის დადება: რესტორანების დაკეტვა, და სასტიკი რეგისტრაცია პურის ბარათზე, თუ კი ვინმემ ცოლშვილი გაგზავნოს სოფელში, თუგინდ 15-დღით დაუკავდეს მათი ულუფა, და ამით შევინარჩუნებთ ერთ-ორ გირვანქა პურსო... აშკარაა, თუ ვინ იცავს მუშათა ინტერესებს.

ნ. ც—ლი.

საზღვარ-გარეთ

გაფიცვა გაიზარდა.

რუმინიის გაზეთები იუწყებიან, რომ ბრაილოვში (რუმინიის მიერ დაკავებულ ბესარაბიაშია) გამოცხადებულია რკინის გზელთა გაფიცვა. სიბეუში და ბრაილოვში დაწყებული გაფიცვა მოედო მთელ ტრასილვანიის (რუმინიის დასავლეთი ნაწილია).

გაფიცვები ისპანიაში.

გუადალახარეში გაიფიცენ ლითონზე მომუშავენი საავტომობილო ქარხნების მუშები. მათ შეუერთდენ ტეხნიკური და კანტორის მოსამსახურენი.

გაფიცვის ახალი წესი იტალიაში.

ქ. ტურინში ტრამვაის მუშებმა შემოიღეს გაფიცვის ახალი წესი, რომელმაც მაშინათვე დიდი თანაგრძნობა მოიპოვა მცხოვრებლებში: მათ გადაყავენ მგზავრები უფულოთ.

უმუშევრობა იაპონიაში.

იაპონიის გაზეთების ცნობით უმუშევრობა იაპონიაში ძალიან იზრდება, უმუშევართა რიცხვი უკვე ავიდა 200 ათას კაცამდე.

პროვინციის ცხოვრება.

(წერილი ქ. სოხუმიდან)

სწორეთ რომ კრიტიკულია ფოსტა-ტელეგრაფის მოსამსახურეთა მდგომარეობა, განსაკუთრებით კი სოხუმის ოლქში, სადაც ამ ბოლო ხანებში როგორც ბაზარზე, ისე მუშათა მაგიდისაგან, ღებულობენ სანოვაგეს მოსამსახურენი ძალიან ძვირ ფასებში და უმეტესათ სრულიად არ არის და არც არსაიდანაა დახმარება. ჯერ კიდევ ივლისის პირველ რიცხვებში იქნა წარდგენილი კატეგორიული მოთხოვნილება, რის შემდეგ აქაური მოსამსახურენი „ანარქიულ ძალათ“ მონათლეს. დიდი ვაივაგლახის შემდეგ როგორღაც დააკმაყოფილეს ბონებით და „პოსობიით“. საუბედუროთ „პოსობიე“ არ შეადგენდა მოსამსახურეების მთავარ მოთხოვნილებას და ამიტომაც შრომის სამინისტროსგან იქნა დაპირება, რომ სოხუმში იხსნება მუშათა მაგიდის განყოფილება, საიდანაც მოსამსახურენი მიიღებენ „დახმარებას“ ხელმისაწდომ ფასებშიო. ვფიქრობთ, რომ ადგილობრივი პროფესიონალურ კავშირის თავმჯდომარის დაბრუნების შემდეგ მაინც მიეცემოდათ მოსამსახურეებს სანოვაგე. რასაკვირველია, ყველა აღფრთოვანებით შეხვდა დაპირებას. გადის დანიშნული დრო და მობრძანდა ბ. თავმჯდომარე რამიშვილი, რის შემდეგ მიიღო მოსამსახურეებმა ორი გირ. შაქარი სამ-ნახ. გირ. ბრინჯი და ორი წუმწუმა, თანაც დარიგების დროს, რაღაც მომდურავი კილოთი გაიძახოდა: სოხუმის ფ.-ტ. კანტორაში „ანარქიული ძალა არ იყოს, კიდევ უფრო მეტათ იქნებოდით დაკმაყოფილებულიო“. არ ვიცი რომელ ძალაზე ლაპარაკობდა, ალბათ ივლისის პირველ რიცხვებში, როდესაც მოსამსახურეებს საერთო კრება ქონდათ „მატერიალურ“ საკითხის გამოსარკვევად, ეწვია კრებას პროფესიონალური კავშირის პრეზიდიუმის წევრები და კავშირების ინსტრუქტორი, რომლებმაც პრინციპიალურათ წინააღმდეგ გაილაშქრეს მოთხოვნილების მთავრობასთან წარდგენის შესახებ. მარა მოსამსახურეებმა ეს უყურადღებოთ დატოვეს და მთავრობას წარუდგინეს მოთხოვნა და სწორეთ ამ კრებაზე ერთმა იმათაგანმა მაშინ განაცხადა: „ასეთი ძალების წინააღმდეგ გვყავს შეგნებული მოწინავე მუშები, რომლებსაც თქვენ დაგიპირდაპირებთო“.

და აი ამის შემდეგ ბ. რამიშვილმა მონათლა მოსამსახურენი „ანარქისტულ ძალათ“.

ივლისში კიდევ მოსამსახურეებმა და მუშებმა, რასაკვირველია დღიურმა მუშებმა მიიღეს 20 გირ. ჩრჩილისაგან შეჭმული სიმინდი, რომელსაც მგონი ... ნებიც არ სჭამდენ. ამით გათავდა ... ლი დაპირება ივლისში, იქონიეთ ... ველობაში, რომ ეს პირველი შემთხ... ამ წელში. დადგა აგვისტო და ძა... გართულდა მდგომარეობა: არსა... არის შველა, მოსამსახურენი სიკვდ... მოელიან შიმშილობისაგან თუ დრ... არ მიეშველა „დახმარება“. ბაზარზე ... მინდი სრულიად არ იშოვება და ... იშოვება ნაქურდალად ერთი ფუთი ... 1700 მან. პურს სრულიად არ აცხ... და თუ არის ასეთი 1 გირ. ღირს ... მანეთი.

მოსამსახურეებში დაისვა ყოფნა-... ყოფნის საკითხი, მიმართეს შრომის ... მისარს, სიმინდი გვიშოვეო და მან ... თი პასუხი გასცა: სოფლებში სიმ... არ არ იშოვება და არც გვანებებ... მთავრობაც ავანსს არ აგზავნის, ... სიმინდი დავამზადოთო. მოსამსახურ... რა შუაშია?! ამ მდგომარეობიდან გა... სასვლელად და თავის დასახწევათ მ... და აგვისტოს შუა რიცხვებში საერ... კრება და წარედგინა მთავრობას კატ... გორიული მოთხოვნილება: გათანასწორ... ბა ქუთაისის და ფოთის ფ. ტ. კანტ... რის მოსამსახურეებთან ეძლეოდესთ ს... ხუმის ოლქსაც სურსათ-სანოვაგეთ ერ... გირ. პური 6 მანეთად ოთხი გირ. პ... რი ფქვილათ და თვიურად შაქარი, ... პონი და სხვა საჭირო სანოვაგე. ერ... სიტყვით მოთხოვნილება კანონიერ ... საერთო იყო. როდესაც ზემოხსენებუ... ამბავი გაიგო კავშირმა და შრომის კ... მისარმა, 17 აგვისტოდან დაუნიშნეს თით... სულზე მოსამსახურეებს 1 ნახ. გ. მჭადი, მ... გრამ საუბედუროდ შეცდომით ეძლეოდ... მოსამსახურეებს და თითო გირ. ჩამო... ყვანეს, ესეც არ აკმარეს და ბოლო... რიცხვებში თითო გირ. შავი პურ... ნახევრად მიწა და თივა, რომელსა... მგონი ძაღლიც არ სჭამდა ისიც 15 მა... გირ, რა გაეწყობა: არც ფული არც პ... რი და არც ცარიელი სიტყვები! გავიდ... რამდენიმე დღე მას შემდეგ, რაც მ... თხოვნილება იყო წარდგენილი და მ... ვიდა ამბავი, რომ კანტორის უფროს... განკარგულებაში ოცდა ათი ათასი მა... ტო სოხუმის მოსამსახურეებისთვის არ... გამოგზავნილიო, და ოლქი კი დარ... ცარიელი. მხოლოთ იმ მოსამსახურ... უნდა მისცემოდა, რომელიც ავადმყო... ფობს, ბავშვებსა ზრდის სკოლაში ... ვინც გაჭირვებულია. რამდენი პროცენ... ტია ასეთ პირობებში? აღმოჩნდა, რო... ყველა. ოლქში კი არც ერთი! მოსამს... მსახურეებმა დიდი მწუხარება გამ... სთქვეს და სასტიკი პროტესტი განაცხა... დეს ამაზე. თუმცა კანტორის უფრო... სის მიერ იქნა გაგზავნილი დეპეშ... ცნობა ჩვენი მდგომარეობის შესახებ... მაგრამ არც მას მიეცა დიდი ღირებ... ლება.

არის შემთხვევები, როდესაც მოსა... სახურენი მოდიან სამსახურის ასასრ... ლებლათ, მარა მის მაგიერ რომ შე... სრულონ სამსახური, ბევრი იმათგან... უცხადებს კანტორის უფროსს: მუშაობ... არ შემიძლია სისუსტის გამოო.

ხილეულობით კვებამ მოსამსახურენ... მიიყვანა უკანასკნელ საშვალებამდე ... 25 აგვისტომდე თუ არ იქნა იმათი მო... თხოვნილება დაკმაყოფილებული იძულე... ბული არიან სამსახური დატოვონ. დრო... მიქცეს ჯეროვანი ყურადღება სოხუმ... და მისი ოლქის ფოსტა-ტელეგრაფ... მოსამსახურეებს არა მარტო სიტყვებ... არამედ საქმითაც, თუ მართლა მშრომე... ლი კლასის ინტერესები უნდათ დაი... ცვან. კმარა—ვაშლიო, მსხალით ნაქურ... დალათ კვება! მუშათა მაგიდა, რომლი... მოვალეობა შეადგენს სურსათ-სანოვაგი... მოწოდებას, არ უნდა წარმოადგენდე... მატყუარა ორგანოს, რომლის მიზანი... ჩააქროს დაპირებით მუშა-მოსამსახუ... რეების რევოლიუციონური მოძრაობა.

ის მოთხოვნილება, სადაც მხოლო... თხოულობენ გათანასწორებას დანარჩე... უწყების მოსამსახურეებთან? ნუ თუ ... ღალატია რესპუბლიკის?!

აფხაზეთის ფოსტა-ტელეგრაფის მოსა... მსახურენი ისედაც მოწყვეტილი ცენტრს... რა უნდა შეადგენდენ გერებს რესპუბლი... კისას.

„ხადგისი“.

დრ. რედაქტორი:
დიმიტრი ჯორბენაძე.

სტამბა „ეკონომია“ დიდი ვანქის ქ. № 3.